

Ski kommune

VEILEDNING TIL MILJØPROGRAM OG MILJØOPPFØLGINGSPLAN

Ski sentrum

Versjon 05.04.2017

Innhold

1. Viktig bakgrunnsdokumentasjon	3
2. Oversikt ved innsendelse av miljøprogram eller miljøoppfølgingsplan	3
3. Følgende skal innsendes ved anleggsstart	8
4. Rapportering	8
5. Tema og kontaktpersoner i kommunen	9

Forord:

Ski sentrum står foran en betydelig byggeaktivitet, med påfølgende utfordringer. Innbyggerne skal i størst mulig grad skånes for de ulempene som følger av byggeaktiviteten, og det er viktig å ivareta befolkningens helse.

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) krever at kommunens folkehelseutfordringer skal inngå i kommunens planstrategi. Det er derfor nødvendig å forstå definisjonen av folkehelsearbeid som er *«samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.»*

Lov om folkehelsearbeid stiller i § 6 krav om at kommunen skal *«fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor...»*

En utbygging i Ski sentrum vil kunne være utfordrende for både utbyggere og kommunens innbyggere. Dette betyr at kommunen trenger struktur og et styringsverktøy for å kunne tillate en større utbygging i Ski sentrum.

Som en del av «Trygge lokalsamfunn» er satsingsområdene til kommunen trafiksikkerhet, struktur i arbeidet med helsekonsekvensutredninger og universell utforming av uteområder, veier og gater. Dette skal også gjelde i anleggsperioder. Disse tre satsingsområdene vil sette store krav til sikkerhet, merking og tilrettelegging i anleggsperioden.

I reguleringsbestemmelsene til områderegulering for Ski sentrum stilles det krav om utarbeidelse av *miljøprogram*. Dette skal foreligge sammen med forslag til detaljreguleringsplan og legges samlet ut til offentlig ettersyn. Basert på de innspill som kommer inn, skal det lages en *miljøoppfølgingsplan* som skal sendes inn sammen med søknad om byggetillatelse.

Formålet med dette heftet er å bistå utbyggerne i å ivareta viktige fokusområder og følge opp vedtak kommunen har gjort. Oversikten viser hvilke retningslinjer og krav som må eller bør være på plass i et miljøprogram og senere i en miljøoppfølgingsplan.

Forsidebilde: Hans Vestre

1 Viktig bakgrunnsdokumentasjon

- Overvannsplan som premissgivende forvaltningsverktøy, Ski kommune
  - Flom- og vannlinjeberegning for Ski sentrum, Finstadbekken med utløp i Østensjøvannet
  - Flom- og vannlinjeberegning for Ski sentrum, bydel Vest
  - Flom- og vannlinjeberegning for Ski sentrum, bydel Øst
- Norm for universell utforming av uteområder, veier og gater, vedtatt 02.12.2015
- Overordnet kvalitetsprogram for klima- og miljøvennlig byutvikling i Ski kommune
- Funksjons- og designplan, Ski kommune

2 Oversikt ved innsendelse av miljøprogram eller miljøoppfølgingsplan

Nedenfor presiseres hva som skal tas med i miljøprogram og miljøoppfølgingsplan innenfor de ulike fokusområdene. «Malen» i NS3466:2009 (Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan for ytre miljø for bygg- og anleggs- og eiendomsnæring) skal brukes ved utarbeidelse av dokumentene.

Fokusområder	Miljøprogram	Miljøoppfølgingsplan	
		Tema	Vurdering av helsekonsekvens for befolkningen
Transport	<ul style="list-style-type: none"> • Oversikt over trafikkbehov i anleggsperioden. • Stipulert trafikkbelastning. • Hvilke veier som ønskes benyttet og antatt tidsperiode. • Vurdering av behov for parkering utenom anleggsområdet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjent trafikkavviklingsplan. • Framdriftsplan (hvis mulig en datofestet plan for arbeidene). • Vurdering av transportbelastning. • Tiltak for å redusere belastningen (f.eks. plan for å frakte ansatte med buss, tog etc.) 	
Trafikksikkerhet	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av behov for informasjon- og trafikksikkerhetsarbeid som følge av byggetiltaket. • Oversikt over berørte virksomheter som bla skole, SFO, barnehager, ol. som må kontaktes for å informere eller planlegge riktige trafikksikringstiltak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse av utført eller planlagt sikkerhetstiltak. • Beskrivelse av informasjonsarbeid. 	

Universell utforming	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av tiltak for å sikre byggeplass og fremkommeligheten for kjørende og gående i anleggsperioden. • Plan for å sikre universell utforming i anleggsperioden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse av tiltak for å sikre og følge opp fremkommeligheten og universell utforming i anleggsperioden. 	
Nærmiljø forøvrig	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av den samlede belastningen og nødvendig informasjonsarbeid til berørte naboer, skoler, barnehager om byggearbeidene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om publikumskontakt for byggeplassen. • Utarbeidet informasjonsskriv og rutiner for å loggføre henvendelser/klager og videre oppfølging. • Rutiner for renhold av tilstøtende gater og hindre spredning av støv 	
Anleggsområde	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse av anleggsområde og vurdering av problemstillinger knyttet til gjennomføringen, 	<p>Riggplan og rutiner for byggeplass:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avgrensning av byggeplassen. • Renhold og plassering av biler, maskiner og utsyr, kran, anleggsbrakke, etc. • Behov for avløp i anleggsperioden. • Sikring, adkomst og holde anleggsområdet ryddig. • Skjerming og oppstilling av avfallskontainere. 	
Lysforurensning	Plan for å unngå sjenerende lys fra anleggsområde.	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å minimere sjenerende arbeidslys. • Tilstrekkelig gatebelysning. 	

Fokusområder	Miljøprogram	Miljøoppfølgingsplan	
		Tema	Vurdering av helsekonsekvens for befolkningen
Massehåndtering	<p>Vurdering av massehåndtering og massebalanse.</p> <p>Masser som ikke skal gjenbrukes skal fraktes ut av området uten mellomlagring.</p>	<p>Plan for massehåndtering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mengde. • Plan for å frakte massene som skal deponeres ut av området. • Hvor skal massene deponeres. • Plan for mellomlagring av masser for tilbakefylling. 	
Fremmede arter	<p>Redegjørelse for forekomster av fremmede arter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse av tiltak for å bekjempe eksisterende forekomster og forhindre spredning. • Redegjørelse for håndtering av kontaminerte masser. 	
Luft	<p>Vurdering av forurensing av luft som følge av anleggstiltaket og vurdering av avbøtende tiltak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avbøtende tiltak for støv og avgasser. • Minimer omfang av massetransport og kjøring på tomgang. • Vurdering av riktig plassering av kompressorer, etc. 	
Flom	<p>Det må foreligge et flomsonekart på det ferdige prosjektet.</p> <p>Flom og overvannshåndtering er avhengig av sammenhengende flomveier som er tilpasset eksisterende og tilstøtende planer. Planen må derfor være avklart med kommunalteknisk virksomhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse av tiltak ved store overvannsmengder eller flom i anleggsfasen. 	

Overvannstiltak	Beskrivelse av tiltak for å hindre forurensning.	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse a tiltak for å hindre forurensning. • Vann fra byggegrøp skal sedimenteres og utslipp skal kontrolleres. • Sikre beredskap ved akutte utlipp. 	
Jord	Vurdering av mulighet for forurenset grunn og plan for grunnundersøkelser.	<ul style="list-style-type: none"> • Håndtering av forurensede masser i tråd med godkjent tiltaksplan (Forurenset byggegrunn håndteres som egen sak.) • Beredskap for uforutsett forurensning eller funn av forurensning. 	
Støy	Vurdering av mengde, type og varighet av støy i anleggsperioden.	<ul style="list-style-type: none"> • Planlegg arbeidet for å unngå støy. • Iverksett avbøtende tiltak ved behov. • Rutiner for informasjon om utendørs arbeidstid og varsling av støyende aktivitet. 	
Vegetasjon	Valg av vegetasjon og plantearter med utgangspunkt i økologiske prinsipper og biologisk mangfold, spesielt med hensyn på hjemmehørende arter og pollinerende insekter (se kommunens forvaltningsplan for pollinerende insekter samt Funksjons- og designplan).	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre eksisterende, inkl. nyplantet, vegetasjon. • Dokumenter endringer i plantevalg. 	

Fokusområder	Miljøprogram	Miljøoppfølgingsplan	
		Tema	Vurdering av helsekonsekvens for befolkningen
Avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Anslå avfallsmengder og typer. • Fastsett mål for kildesortering. • Avklar riggareal og plassbehov for avfallshåndtering under utbygging. 	<p>Kvalitetssikre riggareal og organisering av avfallshåndtering.</p> <p>Avfallshåndtering godkjennes gjennom søknad om byggetiltaket.</p>	
Materialbruk	<p>Avklare prosjektets mål for materialer og hvilke miljøaspekter som er vektlagt.</p> <p>Materialene bør ha så lav miljøpåvirkning som mulig og det skal søkes miljøvennlige alternativer (substitusjonsplikten).</p> <p>Materialer bør kunne gjenvinnes, enten ved at de kan brukes direkte i fremtidig byggeri, eller inngå i en større resirkuleringsprosess.</p>	<p>Beskrivelse av valg av materialer. Er det noen materialer som er svartlistet (eks. tropisk tømmer).</p> <p>Materialer som bidrar til sykdomsfremkallende eller sjenerende inneløst skal ikke benyttes, TEK § 9-2.</p> <p>Produkter som inneholder helse – og miljøfarlige stoffer på Klif sin liste over prioriterte stoffer, samt EU's Kandidatliste, skal ikke benyttes.</p>	
Etikk	<p>Produkter skal ikke være produsert av barn eller personer uten tilfredsstillende arbeidsrettigheter i ht. FNs og ILOs konvensjoner.</p>		
Energi	<p>Tallfest mål for energibehov med fokus på miljøvennlig energi.</p> <p>Tilknytningsplikten til fjernvarme kan unntas dersom det kan dokumenteres bruk av bedre miljøriktige alternative løsninger.</p> <p>Strøm og varmeenergi skal etterstrebes å produseres med 100 % fornybar energi.</p>	<p>Valg av energikilde og energikrav.</p>	

Energibruk i anleggsfasen	Vurdering om tiltak for å tilstrebe fossilfri anleggsplass. Med dette menes anleggsmaskiner som kan drives med strøm, hydrogen eller diesel som følger standard EN 15940 (HVO/BTL). Bruk av konvensjonell diesel med biodieselinnblanding over 50 % (f.eks. Shell Rex).	Redegjørelse av tiltak for å tilstrebe fossilfri anleggsplass.	
---------------------------	---	--	--

3. Følgende skal innsendes ved anleggsstart:

Kontaktinformasjon til de ansvarlige personene som utbygger har engasjert for å sikre at miljøoppfølgingsplanen blir fulgt.
HMS-blokk i lommeformat. Notatblokka skal være tilpasset prosjektet og skal gis til alle som skal jobbe på prosjektet. Den skal inneholde nødvendig informasjon til rutiner som er satt for å hindre unødvendige skader og ulemper i anleggsfasen. Blokken bør også inneholde ark som kan brukes for å melde om uønskede hendelser.
Det skal settes opp byggeplasskilt med kontaktinformasjon ved publikumshendelse.

4. Rapportering

Hypighet	Det skal sendes inn samlet rapport hvert kvartal. For særskilte temaer eller faser av anleggsperioden kan det bli bedt om hyppigere rapportering. I disse tilfellene vil bli gitt en særskilt begrunnelse. I starten av prosjektet vil kommunen ta initiativ til møte med ansvarlig kontaktperson for gjennomgang av rapporteringen.
Transport	Det skal rapporteres om endring av fremdrift og om avvik. Ved behov for endring av trafikkavviklingsplan, skal dette klareres med kommunen på tidligst mulig tidspunkt.
Trafikksikkerhet	Uønskede hendelser og behov for oppfølging skal rapporteres umiddelbart. En oppsummering skal fremgå i den ordinære rapporteringen.
Universell utforming	Uønskede hendelser og problemstillinger skal rapporteres umiddelbart sammen med vurdering av løsning. En oppsummering skal fremgå i den ordinære rapporten
Massehåndtering	Vurdering på fremdrift, trafikkbelastning, uønskede hendelser og hvor massene fraktes.
Anleggsområde	Visuell vurdering av anleggsområde knyttet til sikkerhet for nærmiljøet.
Luft	Vurdering av behov for avbøtende tiltak. Der det er krav om støvmåling skal måleresultatene rapporteres
Overvann	Der det er krav om prøvetakning skal analyser på vannprøver sendes med kopi til kommunalteknisk virksomhet v/ Anne-Marie.Holtet@ski.kommune.no Prøver skal tas i forkant av anleggsperioden. Vurdering av behov for prøvetakning skal gjøres i samråd med kommunens miljøvernrådgiver og kommunalteknikk som ledningseier og ansvarlig for kommunens vannovervåkning.
Jord	Forurenset byggegrunn håndteres som egen sak.

Støy	Planlagt støyende aktivitet skal godkjennes av kommunelegen.
Vegetasjon	Endringer i plantevalg skal avklares på forhånd med kommunens miljøvernrådgiver for naturforvaltning.
Fremmede arter	Bekjempelse kan rapporteres direkte til kommunens miljøvernrådgiver for naturforvaltning. Dokumentasjon for korrekt håndtering av kontaminerte masser.
Andre konsekvenser	Vurdering om det er andre konsekvenser for befolkningens helse som følge av den pågående anleggsvirksomheten

5. Tema og kontaktpersoner i kommunen

Tema	Informasjon	Kontaktperson
Rapportering	Utbygger er ansvarlig for å innsende rapport til kommunen hvert kvartal. Rapporten skal sendes kommunens postmottak. Rapporten vil bli behandlet og koordinert av Byggesaksavdelingen som også ivaretar kommunens rolle som forurensningsmyndighet.	Helge Klevengen Overingeniør-Teknisk miljø Telefon: 951 36 752 E-post: helge.klevengen@ski.kommune.no
Overordnet kvalitetsprogram for klima- og miljøvennlig byutvikling Blågrønn struktur (inkludert fremmede arter)	Kommunen har utarbeidet et kvalitetsprogram for sentrumsplanleggingen i Ski. Dokumentet er ikke juridisk bindende, men redegjør for visjoner og målsetninger for miljø- og klimaaspektet i områdeutviklingen. Formålet er å benytte dokumentet som et styrings- og veiledningsverktøy for å gjennomføre prosjekter med høy klima- og miljøprofil.	Maja Dinéh Sørheim Miljøvernrådgiver - naturforvaltning Telefon: 919 14 668 E-post: maja.dinehsorheim@ski.kommune.no
Miljørettet helsevern f.eks. støy og annen forurensning	Ved planlagt støyende tiltak utover støygrenser som er satt i T 1442 skal det søkes om dispensasjon i god tid før arbeidet igangsettes. Tiltak som kan føre til negativ helsekonsekvens for befolkningen skal avklares i god tid før arbeidet kan igangsettes. Kommunen ber utbyggere legge stor vekt på å ha god informasjon og varslingsrutiner. Dette gjelder spesielt støy eller annet arbeid som kan føre til negativ påvirkning av berørte naboer og innbyggere.	Geir Jentoft Korsmo Kommuneoverlege Telefon: 970 38 008 E-post: GeirJentoft.Korsmo@ski.kommune.no

<p>Universell utforming av uteområder, veier og gater.</p>	<p>Kommunen har utarbeidet en veileder som er i hovedsak utarbeidet med basis i Statens Vegvesens Håndbøker. Intensjonen er at Ski kommunes uteområder, veier og gater utformes etter standarder i denne normen. Der veilederen viser til slike håndbøker, vil det alltid være den sist oppdaterte versjonen som skal legges til grunn. Denne veilederen er vedtatt av kommunestyret til også å gjelde i anleggsperioden.</p>	<p>Hege Narvåg Leder av ressursgruppa for Universell utforming Tlf: 920 13 482 E-post: Hege.narvag@ski.kommune.no</p>
<p>Trafikkavviklingsplan</p>	<p>Planen skal godkjennes av kommunen før tillatelse gis. (Tverrfaglig godkjenning av kommunalteknikk, kommunelege, byggesak og utrykningsetatene etc.)</p> <p>Det vil bli stilt krav om faseplaner i trafikkavviklingsplanen.</p>	<p>Jan-Ove Karlsen Overingeniør Telefon: 64 87 85 75 E-post: Jan-Ove.Karlsen@ski.kommune.no</p>
<p>Håndtering av overvann under anleggsvirksomhet</p>	<p>Overvann fra anleggsvirksomhet skal sedimenteres/renses før det kan slippes til overvannsledning/terreng eller direkte til vannforekomst.</p> <p>Vassdragene i Ski er regnet som sårbare resipienter med lav tålegrense for forurensende utslipp. Partikkelinnholdet etter rensing skal i utgangspunktet ikke overstige 50 mg SS/liter (SS = Suspendert stoff) før utslipp til vassdrag.</p> <p>Ved anleggsvirksomheten som kan medføre risiko for skadevirkninger i vassdrag, skal det foreligge tillatelse til utslipp fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.</p> <p>Ved fare for skadevirkning, skal det gjennomføres en miljørisikovurdering og overvåkingsprogram i anleggsperioden. Utslipet skal kontrolleres gjennom prøvetaking og rapporteres til kommunen.</p> <p>Ved oljeforurensset overvann skal det monteres oljeutskiller, jf. forurensingsforskriften kap. 15 Oljeholdig avløpsvann</p>	<p>Anne-Marie Holtet Overingeniør Telefon: 64 87 85 78 E-post: Anne-Marie.Holtet@ski.kommune.no</p> <p>Trond Henrik Hanssen Rørleggerkontrollør Telefon: 64878597/48075448 E-post: TrondHenrik.Hanssen@ski.kommune.no</p>

Overordnet kvalitetsprogram for klima- og miljøvennlig byutvikling Energi, materialbruk og transport.	Kommunen oppfordrer til å lage beregninger for å vise på kostnader for energi og materialer i et livsløpsperspektiv.	Anders Berggren Miljøvernrådgiver - klima og energi Telefon: 458 32 467 E-post: Anders.Berggren@ski.kommune.no
--	--	--